

Szervezzük meg a bibliográfiai műhelyt!

Gerő Gyulának a Könyvtáros októberi számában megjelent cikkét érdeklődéssel, izgalommal olvastam. A bibliográfiai munka néhány alapvető kérdésével foglalkozott nagyon előremutatóan. Nem érthetek egyet azonban a bevezetésével. Gerő Gyula ezzel kezdi mondanivalóját: „Az utolsó két-három évben megértük az ajánló bibliográfiák, különösen a rövid (mindössze néhány lap v. leprellóoldal terjedelmű) röpbibliográfiák reneszánszát.” Nem az ajánló bibliográfiák reneszánszának korában élünk. Sokkal inkább mondhatjuk, hogy végre hazánkban is megszületett és tulajdonképpen egészségesen fejlődik e műfaj. Persze nem akarom a bőven meglévő hibákat, hiányosságokat védeni, azokat kizárólag a születés kezdeti zökkenőire háritani. És még egy megjegyzés: nagyon jól esett volna, ha a cikk szólott volna arról, hogy a Szabó Ervin Könyvtár is tett egyet-mást annak érdekében, ha ma dicsérhetjük, vagy akárcsak szidhatjuk is az ajánló bibliográfiai egyikét másikat.

Ezek után hadd lelkesedjem Gerő Gyula gondolataiért, aki saját gondolatainkat is megfogalmazta. Könyvtárunk nem is kis számmal ad ki bibliográfiákat. Megjelent kiadványainkat nem akarom ismertetni, azokat a legtöbb könyvtáros ismeri. Arról szólnék inkább, hogy mekkora erőfeszítés szükséges egy munka elkészítéséhez. Könyvtárunk kölcsönző könyvtár. Legelső feladatunk természetesen olvasóink igényeinek minél tökéletesebb kielégítése. Így könyveinket is részükre szervezzük be. És örülünk, ha növekszik a beiratkozott olvasók, a kölcsönzött kötetek száma. Ezzel azonban szinte kibékíthetetlen ellentét keletkezik a könyvtáros, az olvasó és a bibliográfus-könyvtáros között. Nem túlzom el; gyakran több fáradtság, nagyobb erőfeszítés szükséges egy-egy könyv megszerzéséhez, mint annak feldolgozásához, annotálásához. Az olvasószolgálatban dolgozó munkatársaink (talán nemcsak nálunk) kéréseinket szívesen háttérbe szorítják, és az olvasók szempontjából igazuk is van. Így gyakran hetek, hónapok eltelnek, míg hozzájutunk a szükséges könyvekhez. Ebből következik, hogy elég lassan készülnek a bibliográfiaiak. Munkánkban az sem jelent kiutat, hogy igénybe vesszük kerületi könyvtáraink állományát is, vagy olvasónak álcázva magunkat beülünk az Orsz. Széchényi Könyvtár olvasótermébe. Ha pedig keserves munkával megszerzünk száz művet, de csak harmincat használunk fel készülő bibliográfiánkhoz, máris hülljük a szemrehányást: miért dolgoztatok feleslegesen? Mindig magyaráz-

kodnunk kell; szelektálás nélkül jó minőségű munkát nem készíthetünk. Mégis előfordul — szerencsére egyre ritkábban —, hogy a teljességre törekvés miatt kénytelenek vagyunk másodlagos források alapján dolgozni. Hiába tudjuk, hogy a bibliográfiai munkában ez tilos.

Engedtéssék meg egy kis kitétel. Píllanatnyilag nem azt találok a legfőbb hibának, hogy sok bibliográfia nehézkesen készül. Sokkal bosszantóbbnak tartom, hogy még ma is sok munka folyik párhuzamosan, nem ritka, hogy véletlenül szerzünk tudomást egymás munkájáról. Azt hiszem, ebben része van annak is, hogy lanyhult az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács bibliográfiai szakbizottságának munkája is, és e vonatkozásban talán a Könyvtártudományi és Módszertani Központ sem áll feladata magaslatán. Így munkaerőt, pénzt, papírt, nyomdai kapacitást pazarolunk. Ma nem tudjuk elérni, hogy a legjobb bibliográfiaiak eljussanak valamennyi könyvtárba. Nem lehet biztosítani, hogy a jó kiadványok megfelelő példányszámban készüljenek, és szinte lehetetlen megakadályozni, hogy felesleges, rossz munkák napvilágot lássanak. Az ilyen gondokat hosszan lehetne sorolni. Évekkel ezelőtt a gödöllői konferencián sokat beszélgettünk ezekről és sok helyes határozatot is hoztunk. Nem volna ideje megvizsgálni, hogy miként lehetne megvalósítani a ma is élő ajánlásokat?

Az is nagyon célszerű volna, ha a Könyvtáros rendszeresen foglalkozna a bibliográfiaiak módszertani kérdéseivel, és alaposan elemezné, bírálná a megjelent kiadványokat. Ez is hasznos volna mindannyiunk számára.

E kis kitérőt szükségesnek tartottam, mert úgy érzem, hogy Gerő Gyula nagyon jó javaslat mellett — akár a „műhely” létrehozása előtt is — nagyot lendíthetnénk a bibliográfiai ügyön. Ehhez mindössze jobb tervezés, jobb szervezés és a meglévő kis „műhelyek” erőinek összefogása volna szükséges.

A Gerő-féle gyűjtemény megteremtését nagyon áhítjuk, munkánk minőségének javulását várjuk tőle. De mindannyiunk előtt világos, hogy az ilyen jellegű gyűjteménynek nemcsak és nem is elsősorban az elhelyezése, hanem a megszerzése jelent nagy nehézséget. És jó volna, ha a nehézségektől nem ijednének meg.

Pataki Ferenc